

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

XXII/1—2

БЕОГРАД
1976

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXII (нова серија)

Св. 1—2

САДРЖАЈ

Белић о „Нашем језику“ и нашим задацима (Уз стогодишњицу рођења Александра Белића, оснивача и првог уредника часописа „Наш језик“) (приредила ДАРИНКА ГОРТАН-ПРЕМК)	3—7
Иако неопходна, ревизија норме књижевног језика треба да се врши опрезно (МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ)	8—14
Један половично објашњен суфикс српскохрватски (РАДОСАВ БОШКОВИЋ)	15—17
Прилог нормирању ријечи оријенталног поријекла у нашем језику (АСИМ ПЕЦО)	18—23
Турске позајмице неосманског порекла (др МИЛАН АДАМОВИЋ, Гетинген)	24—34
О упрошћавању сугласничких скупова <i>сѣн, зѣн, шѣн, жѣн</i> у придевским облицима (МИЛИЦА ВУЈАНИЋ)	35—42
О промени и непроменљивости бројева	
(1) Деклинабилност и индеклинабилност бројева <i>два, три, четири</i> (ГОЈКО КРАЉЕВИЋ, Сарајево)	43—52
(2) Променљивост бројева 2—4 у штокавским говорима (МИРОСЛАВ НИКОЛИЋ)	52—56
(3) Неки подаци и ставови о променљивости бројева (припремила МИЛИЦА РАДОВИЋ-ТЕШИЋ)	56—63
Текућа питања језичке културе	
Речник САНУ као путоказ за правилан однос према туђицама (МИЛОСАВ ТЕШИЋ)	64—67
Старање француског радија и телевизије о језичкој култури (ДРАГАНА МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ)	68—69
Утицај радија, телевизије и других новинарских служби на језичку културу (МИТАР ПЕШИКАН)	69—76
Питања и одговори (Индивидуалне речи, Писање великог слова у називима с двоструком одредбом — МИЛИЦА ВУЈАНИЋ; Герек или Гјерек, Улица Тадеуша Кошћушког или Тадеуша Кошћушка, Транскрипција пољског <i>гз</i> , Како транскрибовати руска презимена на <i>-нин</i> — ГОРДАНА ЈОВАНОВИЋ)	76—79

Х р о н и к а

Девета књига Речника САНУ (ЗОРКА ГОЛУБОВИЋ-СТАНОЈЧИЋ)	80
Научни скуп посвећен Даничићевом јубилеју у организацији САНУ и ЈАЗУ (МИЛОРАД СИМИЋ)	81—82
Дисертације са сербокроатистичком тематиком у СССР-у (МАРИЈА-НА КИРШОВА, Москва)	82—85

С п о м е н и

Берислав Николић	86—91
-------------------------------	-------

СТАРАЊЕ ФРАНЦУСКОГ РАДИЈА И ТЕЛЕВИЗИЈЕ О ЈЕЗИЧКОЈ КУЛТУРИ

Године 1973. француска заједница радија и телевизије (L'ORTF) запитала се није ли дошао моменат да се нешто стварно учини не би ли свакодневни језик био разумљивији, чистији, прихватљивији. Пошло се од следећег принципа: да би језик био жив, мора бити ослобођен свих архаизама који га херметизују, свих неологизама који га чине неразумљивим. Језик мора да почива на добром осећају и разуму. Речник, својствен посебним професијама, научним и техничким дисциплинама, такође се не сме занемарити јер он обогаћује свакодневни говор. Само се у оваквом прилазу језику види разумна еволуција, пожељна и неопходна у датом моменту.

Са овако формулисаним ставовима, телевизија је позвала на сарадњу значајне личности из културног живота, професоре и лингвисте, и као плод заједничког рада у 1973. г. емитоване су једном седмично емисије о језику намењене најширој публици.

Почело се са серијом *Говоримо француски* (Parlons français) и са уверењем да се француски језик из дана у дан деградира. Да би језик добро функционисао, мора да постоји равнотежа између правила и употребе, с тим што језик мора да прати живот и да му се прилагођава. Аутори ове серије су зашли међу публику, бележили, снимали. У помоћ су позвали синеасте, позоришне људе, уметнике. Из недеље у недељу, по једна емисија из ове серије обрађала би се гледаоцима са по неким питањем из граматике које је требало разјаснити. Тако су постављена питања негације, слагања времена, употребе конјунктива, питање конгруенције, неологизми. Посебно се поставило питање употребе речи које су у моди, као и проблем утицаја страних језика, нарочито енглеског, не само на измену лексике већ и саме језичке структуре. Говорило се и о улози професионалних жаргона и њиховом утицају на стандардни француски језик. Једна емисија била је посвећена дебати о улози радија и телевизије у деградирању језика.

Друга, по реду емитовања, серија *Si le Français m'était conté* требало је да одговори на низ питања о пореклу француског језика, да упозна Французе с проблемима франкофоније у свету, као и да одреди место превођења у литератури. Свака емисија састојала се из три дела од којих је први био посвећен историјској граматичи, други етимологији речи, а у трећем се говорило о најактуалнијим питањима из савременог језика.

Не мање успела серија — *Votre mot à dire* — требало је, према ауторима, да као и претходна помогне „правилан“ развој француског језика и одреди право место професионалних жаргона. Из недеље у недељу, аутори су мењали места и саговорнике. Пошли су од агенције за издавање станова да забележе језик којим се

служи овај тип људи, па су преко језика аутомеханичара и осталих професија дошли до дечјег говора. Желели су тиме да укажу на богатство речи и израза којима овакви специјализовани говори обогаћују стандардни језик.

Мислим да се умногоме можемо користити овим искуствима француске телевизије. Није нам незанимљиво ни питање коме је француска телевизија поклонила доста пажње у серији *Francophoniquement votres*, а то је значај и улога француског језика у срединама у којима је он само административан, државни, али с великим културним утицајем. Ово питање могло би нас заинтересовати јер има средина у којима се српскохрватски језик говори, употребљава или само чује, али није матерњи језик, а исто тако могло би се говорити о улози нашег језика у ванјугословенским срединама где се у једном друштву с потпуно страном језичком структуром путем лектората оспособљава изванредан број људи да га разуме, говори, служи се њим. Ту је наш језик посредник између двају језика и култура, преносилац културних тековина и о тој његовој функцији вредело би говорити.

Париз, јуни 75. г.

Драјана Мршевић-Раговић

О УТИЦАЈУ РАДИЈА, ТЕЛЕВИЗИЈЕ И ДРУГИХ НОВИНАРСКИХ СЛУЖБИ НА ЈЕЗИЧКУ КУЛТУРУ

Утицај новинара, њихових служби и гласила на језичку културу биће изванредно велики био он пожељног или непожељног правца. Ако говоримо само о пожељном утицају, треба истаћи да његова делотворност може бити различита, а смишљене мере неговања језика и старања о њему могу је појачати. Она ће, на пример, бити већа ако се и образованом и мање образованом слушаоцу и читаоцу улије поверење према висини језичке и изражајне културе у новинарским установама, ако он буде осећао да је каквоћа језичког израза једна од њихових сталних и важних брига; онда ће он не само пасивно, „потрошачки“ подлегати утицају новинарске речи, него ће је и свесно пратити и уважавати као мерило доброг израза и доброг језика. А томе поверењу и домету утицаја добрих примера новинарског језика сметаће не само стварне језичке грешке, него и оне чисто радне и техничке — као што су коректорске и слагачке грешке у новинама или невешто читање пред микрофоном (како у погледу дикције, тако и у погледу тачности читања, нпр. кад се прочита „у Киншанси“ уместо „у Киншаси“).

С обзиром на изузетан, у много чему одсудан утицај новинарског израза на општу језичку културу, сва нормативна филологија